

La Païssa

Monistrol de Calders

Ubicació

Comarca:	Moianès
Lloc/Adreça:	a l'àrea central de la zona nord del terme municipal.
Emplaçament	accés per pista asfaltada des de la ctra. B-124, a l'alçada punt quilomètric 34,755
Alçada:	490

Coordenades:

Latitud:	41.77313
Longitud:	2.01528
UTM Est (X):	418158
UTM Nord (Y):	4625056

Classificació

Número de fitxa	08128 - 17
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Modern Contemporani Popular
Segle	XVI-XX
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	actualment no està habitada i l'estructura mostra signes de deteriorament.
Protecció	Inexistent
Número inventari	16782
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Productiu
Titularitat	Privada
Titular:	002401500DG12F0001GG
Autoria de la fitxa	Sara Simon Vilardaga
Data de registre de la fitxa:	ds., 03/11/2018 - 01:00

Descripció

Es tracta d'un conjunt força complex ja que és el resultat de diverses etapes constructives realitzades al llarg del temps. De totes les construccions sobresurt l'estructura del que sembla ser una torre de defensa, de planta rectangular i coberta amb teules formant una sola vessant. Treballada amb murs de pedra formant un paredat comú, presenta a la part superior i en una de les seves cares, dues espitlleres; en una altra presenta, com a element distintiu, una finestra treballada, amb emmarcaments de carreus de pedra motllurats i una llinda recta amb uns relleus de volutes decoratives. La resta de construccions es desenvolupen tot envoltant la torre, estructures articulades en alçat majoritàriament en planta baixa i dos pisos, sense gairebé obertures a la planta baixa. Un mur perimetral tanca el conjunt i mitjançant un gran portal dovellat s'accedeix a un pati interior; dit portal destaca per la regularitat de les dovelles que formen un arc de mig punt que descansa en brancals de grans carreus de pedra, escairats i ben tallats. Dels diferents volums construïts destaca el situat a l'esquerra del portal, un cos d'edifici que presenta, a la façana afrontada a l'exterior, un balcó amb llosa de pedra i barana de ferro de disseny simple, amb reganyols decoratius a la zona de sòcol. També té adossat un cos d'edifici de planta baixa amb una galeria superior amb quatre arcs de mig punt realitzats amb obra de totxana sense revestiment. A la zona oposada s'aixeca el volum principal del conjunt, de planta baixa i dos pisos i coberta de teules a dues vessants. Les obertures que s'observen són senzilles i no disposen d'emmarcaments remarcables llevat d'un balcó ampitador i una finestra que disposen d'emmarcaments de carreus de pedra motllurada. En una de les façanes s'observa una intervenció realitzada molt probablement l'any 1909 tal i com es desprèn de la inscripció que es localitza a la zona del capcer de la façana. Dita intervenció va consistir en la modificació d'obertures de la primera i segona planta. En la primera s'observen tres balcons ampitadors rematats amb llindes en forma d'arc de ferradura que descansen damunt d'impòstes i brancals fets de maó massís, la qual cosa contrasta amb el paredat comú dels murs. La barana dels balcons ampitadors és de balustres amb passamà ceràmics. A la planta superior es disposen tres parelles de finestres geminades apuntades en degradació, realitzades amb maó massís. La complexitat del conjunt queda palesa en les construccions que s'hi adossen i que s'han anat construint al voltant de la torre esmentada, on mostren diversos materials constructius com la pedra, el reble o el maó, tal i com s'ha comentat.

Al costat del portal d'accés se situa una petita capella, una construcció molt simple amb coberta a dues vessants i un portal d'accés amb una llinda de pedra recte on hi ha inscrita la data de 1629. A la zona del capcer es disposa d'una petita finestra amb emmarcaments de pedra i al capdamunt se situa una petita espadanya de pedra.

A l'extrem sud-est del conjunt s'hi ubiquen altres volums corresponents a espais destinats sobretot a magatzem, estables i corts.

Observacions:

En la bibliografia es fa menció que a la dovella central de la porta principal de l'edifici residencial hi ha gravat l'escut familiar, disposat en posició invertida; una altra referència que es cita és que a la gran sala també de l'edifici principal hi consten algunes inscripcions a les portes d'accés a algunes cambres, datades els 1627 i el 1628.

Història

La masia de la Païssa mostra diversitat de fases constructives que assenyalen una evolució arquitectònica molt àmplia que abasta des d'època medieval fins actuacions contemporànies, a grans trets semblaria que pot ocupar un ventall cronològic des del segle XII fins al XIX i XX. Les darreres obres més destacades i visibles són les d'època modernista que van atorgar una fisonomia diferent al conjunt en les façanes nord i

est, i que daten del 1909.

Les referències documentals vinculades al mas i al seu llinatge són molt diverses, en aquest sentit consta publicat que el topònim és esmentat al segle XI. Posteriorment, consta que un fill del mas fou abat del monestir de Sant Benet de Bages al segle XII. La bibliografia també fa menció que el mas havia tingut una capella durant l'època romànica (anterior a l'actual), la qual posteriorment es reconvertí en presó i més tard en estable.

A l'any 1444 n'era propietari Pere Ramon "Sapaysça". En els fogatges de 1497 i 1553 consten referenciats Arcís Païssa i Pere Pays, respectivament, que testimonien l'existència i ocupació del mas en aquests períodes. Documentalment l'indret de la Païssa, el seu termenal, i el llinatge apareixen citats en diversos documents, especialment en època moderna. En diferents visites pastorals es fa menció als habitants del mas de l'incompliment del compromís de fer donació d'almoines per als pobres.

Pel que fa a la torre, sembla que hauria pogut funcionar com a edifici defensiu en època del bandolerisme i també posteriorment durant les guerres carlines.

Cap a les darreres dècades del segle XX va funcionar com a casa de colònies.

Bibliografia

-ERILL I PINYOT, G.; GUAL I PURTÍ, J.; MANENT I ORISTRELL, Ll. (2006): Monistrol de Calders. El poble dels pagesos enginyers. Ajuntament de Monistrol de Calders, Diputació de Barcelona i Consorci per la promoció dels municipis del Moianès.

-GAVÍN, Josep M. (1979): "Bages 5", a Inventari d'esglésies. Barcelona: Artestudi Edicions i Arxiu Gavín.

-PERARNAU I LLORENS, J.; PIÑERO I SUBIRANA, J. (1993): Monistrol de Calders. La seva història i el seu patrimoni. Ajuntament de Monistrol de Calders, Diputació de Barcelona i Consorci per la promoció dels municipis del Moianès.

-GUAL I PURTÍ, J. (2010): Monistrol de Calders, del calaix, una imatge i una història. Ajuntament de Monistrol de Calders i Zenobita edicions.

